

Kan man være pædagog uden at være socialist

Ebba Strange:
Ebba. Politiker og pædagog.
Erindringer. Gyldendal.

Anmeldelse af Henrik Egelund Nielsen

Glem spin. Glem selviscenesættelse. Glem narcissistiske (mandlige) politikeres superegoer. Man kan roligt lægge filtrene mod designede kontraktpolitikere væk, når man læser Ebba Stranges erindringer.

Ebba Strange fremstår i bogen på én gang betydningsfuld som person og politiker – langt mere end man kunne se i skyggen af SF's daværende formand Gert Petersen – og redelig, nærmest lidt beskeden og med et tydeligt afsæt i både det græsrodsarbejde i kvindebevægelsen, som i dag er et af højrefløjens hadeobjekter, og i (reform)pædagogikken, som den så ud før marxistisk pædagogik og før antiautoritær pædagogik blev et skældsord.

Det er en sympatisk og venlig person, man møder. Men tydelig og markant. En person, der uden store armbevægelser har skabt vigtige resultater ud fra klare pejlemærker i sin politik og i sit liv. Tingene er ikke blevet gjort vanskelige eller dramatiske i Ebba Stranges liv og arbejde. De er blevet gjort, og der er en linie i dem. Da hun ydermere har arbejdet i en vigtig periode både i politik og i den pædagogiske udvikling, så er det spændende billeder, hun opruller.

Man er i godt selskab med bogen, også fordi skrivningen ikke gøres mere kompliceret, end nødvendigt er. Hun har tilsyneladende en klar og frisk erindring om tingene, og der redegøres for dem i tur og orden. Næsten lidt pedantisk. Nøgternt og som et ordentligt menneske omtaler hun sin omverden og andre mennesker uden knive i ærmerne. Der er ingen skandaler eller skarp polemik. Vurderinger og holdninger er tydelige, men der er ingen personangreb eller opgør. Det er en karakteristisk detalje, at mens der i næsten alle begivenheder sættes navn og redelig omtale på de personer, der deltog i dem, så er det en unavngiven "SF-kvinde", der i en meget tæt afstemning om delt forældremyndighed under

Schlüterregeringen stemmer sammen med de borgerlige mod forslaget. Det kunne ellers have givet anledning til nærmere omtale af både person og handling. Det springer også i øjnene, at Holger K. Nielsen stort set ikke nævnes i bogen. Man aner en modvilje, men kun fordi der mangler relevante og positive henvisninger til ham.

Ebba Stranges udgangspunkt er pædagogens. Med en baggrund som lærerdatter med pater familias som førstelærer i Bredebro skoles traditionelle pædagogik, var et endags møde med den schweiziske Odenwaldskoles reformpædagogik nok til at sætte hende i gang. Billedet fra Odenwald er nærmest arkaisk: Lederen vandrende rundt blandt børnene – 'kammeraterne' – med langt skæg, sandaler og plusfours, mens de hjalp hinanden i små grupper, hvor de blandt boglige og praktiske færdigheder også skulle tilegne sig fredsudskabet i et klasseløst samvær. Her er rødderne. Hjemme i Danmark valgte hun "efter passende research" Kursus for Småbørnspædagoger hos Sofie Rifbjerg, hvor hun i 1950 blev pædagog. Dernæst ansættelser i en række børnehaver og senere på døgninstitution på Dalgården i Århus. Undervejs kom hendes egne børn på forsøgsskolen Emdrupborg hos Anne Marie Nørvig. Med i Dansk Børnehaveråd (senere BUPL) og aktiv i Socialpædagogisk Forening i en periode, hvor aktiviteter og medlemstal steg kraftigt. Tog Børneforsorgens Årskursus på Den Sociale Højskole og blev i 1964 lærer på Socialpædagogisk Seminarium i Århus. Hun blev der til 1975.

Rejsen gennem Ebba Stranges pædagogiske arbejde er også en rejse gennem dansk pædagogik historie i den periode, hvor den blev en del af en omfattende og mangesidet kommunal social service. Og beretningen har hele tiden klare politiske/pædagogiske pointer. Hun står for en antiautoritær pædagogik, hvor humanisme og opdragelse til fred og demokrati er naturlige mål, og hvor der er en klar forståelse både for børnenes egen udvikling og for den sociale kontekst. Det er fra dengang, da *socialpædagogik* var børnehavepædagogik og hvor den indgik i et opgør med gammel autoritær tænkning. Og linien holdes klar: Undervejs blev Ebba Strange i 1949 kommunist, men ikke desto mindre vender

hun sig mod den pædagogik, hun møder på studierejser i DDR. Og senere går hun mod "marxistisk pædagogik" (gåsetegnene er Ebba Stranges) i alle dens afskygninger. Helt op til 2002 da en af dens fædre, Stig Brostrøm, rådgiver Fogh-regeringen om indførelse af læreplaner i børnehaverne. Det bekræfter hende i, at "marxistiske pædagoger" ikke var anti-autoritære, og at de, der stadig står for skud, er dem, der fastholder arven fra reformpædagogikken og slås for, at børnene kan leve et "børne-lege-liv i stedet for at skulle dirigeres af formelle tests og færdigheder." Kampen om pædagogikken er ikke slut.

Det virker på den baggrund næsten retfærdigt, at Ebba Strange bliver den første børnehavepædagog i Folketinget – og at hun straks kommer til at slås for daginstitutionerne, da Schlüterregeringen udløser de første store nedskæringer.

De politiske erindringer er fra en person, der uden at rydde forsider har været central i maskinrummet, da SF efter ungdomsoprør og samfundets venstredrejning blev forvandlet til det dominerende og centrale venstrefløjsparti. Bogen viser, hvor dybe spor, den anti-autoritære bevægelse, kvindebevægelsen og ungdomsoprøret, satte i partiet – selvom det ofte fremstilles anderledes.

Ebba Strange var vigtig i opgøret med larсенisterne, der uden tvivl i en blanding af uklarhed og socialdemokratisme kunne have kørt partiet ned, så det var endt som en historisk parentes som VS eller CD. Hun var central, da kvindepolitiske forståelser og krav slog igennem i SF mere end i noget andet parti. Hun beskriver arbejdet i og betydningen af partiets kvindegrupper, der fungerede i næsten 20 år. Hun sloges for kønskvoteringen – og var imod, da Christine Antorini fik den ophævet. Hun var Folketingets første kvindelige gruppeformand, og det er morsomt at se, hvor grænseoverskridende det var dengang. Man kan næsten lugte mandehørmen. Hun forblev gruppeformand i 14 år, indtil hun selv trak sig tilbage i 1991. Udviklingen af partidemokratiet var et andet stridspunkt i SF i 70-erne og 80-erne, og Ebba Strange var med til at få knæsat det interne partidemokrati – symboliseret ved hovedbestyrelsens stærke rolle i forhold til Folketingsgruppen. Hun var med i udviklingen af retspolitik og flygtninge-

politik – og nedlægger sine sidste officielle hverv i Sydslesvig i 2001, fordi hun ikke vil repræsentere Danmark i udlandet efter Foghs flygtningepolitik. Hun har været meget aktiv i partiets oplysningsarbejde, og blandt andet sammen med Sten Gade i SFOF taget initiativ til sommerkurserne på Livø.

Opgøret med larsenisterne drejede sig blandt andet om pragmatisme. De politisk skarpt profilerede og ungdomsoprørets og kvindebevægelsens folk vandt. Det er på den baggrund interessant at se SFs manøvreduelighed i det parlamentariske spil bagefter. Først forsøget på at skabe et brugbart arbejderflertal under Anker Jørgensen og dernæst under Schlüter etableringen af 'det alternative flertal' med venstrefløjen, socialdemokraterne og de radikale. Ebbe Strange viser, at det lykkedes i en række tilfælde at få socialdemokraterne med (de radikale var åbenbart et mindre problem), så man kunne gennemføre vigtig lovgivning mod regeringens stemmer – delt forældremyndighed, registreret samliv for bøsser og lesbiske, hele sanktionspolitikken mod Sydafrika m.v. 'Det alternative flertal' stod ikke kun for fodnotepolitik, som de borgerlige i dag påstår.

Ebba Strange blev en central person i SF og i Folketinget med stor tyngde i det

politiske spil, og bogen rundes af med beretning om det internationale arbejde, det førte med sig. I Sydafrika, hvor SF samarbejdede tæt med ANC om sanktionspolitikken – og senere fik Nelson Mandelas direkte tak for det – i Chile, hvor flygtningepolitik og internationalt solidaritetsarbejde smeltede sammen. Og i forhold til Grønland, hvor hun som medlem af Folketingets præsidium fik en rolle i forhandlingerne med hjemmestyret om forholdet mellem Danmark og Grønland. EU fylder forbløffende lidt i beretningen. Det er svært at se hvorfor – ikke mindst når man husker, hvor meget, det har fyldt for SF.

Ebba Stranges erindringer er en bog om politik og pædagogik – ikke om Ebba Stranges øvrige liv. Det private var måske politisk i kvindebevægelsen, men det er ikke til offentlig beskuelse i erindringerne. Bortset fra omtale af barndommen i Sønderjylland og Sydslesvig og en kort omtale af ægteskab og skilsmisse, så er bogen stort set rensat for det private. Politikeren og pædagogen træder tydeligt og overbevisende frem – men personen bag ved forbliver lidt usynlig. Det kan vi andre ærgre os over, for det er en spændende person, der skriver. Men det er helt i overensstemmelse med bogens grundtone.